

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно план за действие за устойчиво потребление и производство и за устойчива промишлена политика“

COM(2008) 397 окончателен

(2009/С 218/10)

На 16 юли 2008 г. Европейската Комисия реши, в съответствие с член 262 от Договора за създаването на Европейската общност, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно план за действие за устойчиво потребление и производство и за устойчива промишлена политика“

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 28 януари 2009 г. (докладчик: г-н ESPUNY MOYANO).

На 451-ата си пленарна сесия, проведена на 25 и 26 февруари 2009 г. (заседание от 25 февруари 2009 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 104 гласа „за“, и 2 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 ЕИСК приветства представения от Комисията „План за действие за устойчиво потребление и производство и за устойчива промишлена политика“, който включва разработване на поредица от нови мерки и изменение на различни законодателни разпоредби. ЕИСК нееднократно е заявявал своята ангажираност по отношение на устойчивото развитие като начин за постигане на екологично, икономическо и социално развитие в Европейския съюз.

1.2 ЕИСК би желал да отбележи уязвимостта на предприятията, особено на малките и средните предприятия (МСП), в този момент на икономическа и финансова криза и необходимостта да се гарантира, че планът за действие ще се прилага в подкрепа на ефективността и конкурентоспособността на предприятията и ще спомага за възстановяването на икономиката, като същевременно насърчава устойчивото производство и потребление.

1.3 Предложеният от Комисията план за действие страда в известна степен от липса на яснота по отношение на съдържанието и обхвата. Тези неясни аспекти следва да бъдат уточнени възможно най-бързо с цел улесняване на изпълнението на плана и правилното му оценяване от засегнатите икономически сектори. В този смисъл ЕИСК приканва Комисията при разработването на плановете си да работи в сътрудничество със засегнатите сектори, като винаги взема под внимание стабилни, ясни и практически приложими научни и технически критерии.

1.4 ЕИСК подкрепя твърдо разработването на мерки за подкрепа, особено в областта на НИРД и иновациите, като допълнителна мярка към усилията, които трябва да положат икономическите сектори и припомня, че именно по време на криза тези дейности се нуждаят от активизиране.

1.5 Изключително важно е при разработването на плана за действие Комисията да приеме участието на всички заинтересовани сектори. В този смисъл, ЕИСК би желал да изрази загрижеността си по отношение на форума за търговия на дребно – една недобре обмислена мярка, която следва да бъде отхвърлена, тъй като би наложила на доставчиците условия без тяхното съгласие и въз основа на позицията на силния на пазара. Единствено приемливо и работещо решение е замяната на форума за търговия на дребно с кръгла маса с равнопоставеното участие на всички засегнати сектори.

1.6 По отношение на предложението за екодизайна, ЕИСК би желал да насочи вниманието към факта, че екологичните изисквания следва да се определят в по-голяма степен във връзка с целите, които трябва да бъдат постигнати, вместо във връзка с техническите решения, които могат да бъдат намерени чрез екодизайна. Постоянното подобряване на екологичните характеристики на продуктите следва да се извършва чрез анализ на жизнения им цикъл, който от своя страна следва да включва поредица от показатели като: емисии на парникови газове, потребление на вода, използване на невъзобновяеми енергийни източници, намаляване на биоразнообразието, замърсяване на въздуха и почвата и др. Подходящото решение може да бъде намерено единствено чрез отчитането на всички тези фактори посредством подходяща методология и научна подкрепа.

1.7 Що се отнася до етикетването, ЕИСК припомня, че етикетът е важен, но не е единственото налично средство за информиране на потребителя, че най-доброто решение е да се хармонизират разпоредбите в тази област, за да се улесни постигането на поставените цели, и че в определени сектори, като например този на хранителните продукти, вече има стриктни изисквания в това отношение. ЕИСК смята, че образованието на потребителите е най-доброто решение за повишаване на осведомеността и разбирането на потребителите и отгук за промяна на техните модели на потребление.

1.8 В заключение, ЕИСК заявява отново, че усилията, които европейските икономически субекти следва да предприемат във връзка с изпълнението на плана за действие на Комисията, трябва да се прилагат и към вносните продукти, така че да се предотврати появата на обременителна и дискриминираща за европейските производители система на собствения им вътрешен пазар.

2. Резюме на предложението на Комисията

2.1 Европейският съюз предприе важни стъпки за постигане на залегналите в Лисабонската стратегия цели относно икономическия растеж и заетостта. Предизвикателството днес е да се интегрират тези икономически постижения в контекст на устойчивост. Според Комисията е наложително това да се предприеме незабавно.

2.2 По този начин в съобщението COM(2008)397 окончателен Комисията представя своята стратегия, с която подкрепя едно цялостно виждане на нивото на Общността за насърчаване на устойчивото потребление и производство и насърчаване на устойчивата промишлена политика. Тази стратегия допълва вече съществуващите в областта на енергопотреблението и по-специално пакета от мерки за енергетиката и климата, приет от Комисията през 2008 г.

2.3 В документа се предлага план за действие, чиято цел е да подобрява енергийните и екологичните характеристики на продуктите и същевременно да насърчава използването им от страна на потребителите. Крайната цел е подобряването на екологичните характеристики на продуктите през целия им жизнен цикъл, като се наблегне на продукти, които са в състояние да намалят въздействието върху околната среда. Истинското предизвикателство всъщност е да се създаде „непорочен“ кръг, като се подобряват енергийните характеристики на продуктите през целия им жизнен цикъл, като се насърчава и стимулира търсенето на по-добри продукти и производствени технологии и се подпомагат потребителите да правят по-добър избор с помощта на по-последователно и опростено етикетирание, без да се забравя подобряването на конкурентоспособността на европейската икономика.

2.4 Планът за действие се придружава от следните осем мерки.

2.4.1 **Екодизайн за повече продукти.** Досега Директивата за екодизайн налага минимални изисквания спрямо енергоемките продукти, като компютри, радиатори, телевизори или промишлени вентилатори; с този план за действие Комисията се стреми да разшири приложното поле на директивата, така че то да обхване продуктите, свързани с енергопотреблението, които не потребяват енергия, но имат непряко отражение върху потреблението на енергия (например прозорците). Заедно с тези минимални изисквания, директивата трябва да определи доброволните еталонни показатели за екологични характеристики, които следва да бъдат достигнати от най-екологосъобразните продукти.

2.4.2 **Подобряване на етикетирането на продуктите за посочване на енергопотреблението и въздействието върху околната среда.** Етикетирането осигурява прозрачност за потребителя, като посочва потреблението на енергия или екологичните характеристики на продукта. Затова Комисията предлага то да стане задължително за по-голям брой продукти, включително продукти, които потребяват енергия, и продукти,

свързани с енергопотреблението. Списъкът на продуктите, обхванати от Директива 92/75/ЕО за посочване на консумацията на енергия в етикети, която понастоящем задължава да се посочва енергопотреблението на домакинските уреди, ще бъде разширен с други продукти като прозорците, за да се посочват изолационните им характеристики. От друга страна, настоящата доброволна система на екомаркировка, която дава предимство на най-екологосъобразните продукти, ще бъде опростена и прилагането ѝ ще се разшири, така че да обхване услуги и продукти като хранителни стоки и напитки.

2.4.3 **Насърчителни мерки.** Планът за действие предлага насърчителни мерки само за продуктите, отговарящи на определено ниво на енергийни и екологични характеристики, и държавите-членки и институциите на общността да ги закупуват въз основа на опис по класове на етикетирание, когато то е задължително. Решението кога и как да се прилагат насърчителните мерки остава в прерогативите на държавите-членки.

2.4.4 **Насърчаване на екологосъобразни обществени поръчки.** Публичните власти изразходват 16 % от БВП на Европейския съюз за закупуване на стоки и услуги. Закупуването на екологични стоки и услуги може да изпрати ясни сигнали към пазара и да стимулира търсенето. Поради това Комисията предлага да изготви ново съобщение относно екологосъобразните обществени поръчки, което ще насочва публичните власти при осъществяването на тази цел и което ще съдържа общи критерии, цели и технически спецификации на поканите за участие в търг.

2.4.5 **Съпоставими данни и методология.** Приема се, че само на тази основа може да се анализира въздействието върху околната среда на продуктите, тяхното проникване на пазара и проследяването на постигнатия напредък.

2.4.6 **Сътрудничество с търговците на дребно и с потребителите.** Ще бъде създаден форум за търговията на дребно с цел да се насърчава закупуването на по-устойчиви продукти, да се намали екологичният отпечатък на търговията на дребно и нейната верига на доставки и да се информират по-добре потребителите.

2.4.7 **Подкрепа за ефективното използване на ресурсите, за екологичните иновации и за подобряването на екологичния потенциал на промишлеността.** Като приема, че ефективното използване на ресурсите означава създаване на по-голяма добавена стойност с използване на по-малко ресурси, Комисията предлага сегашните усилия да се затвърдят посредством действия за проследяване, насърчаване и установяване на еталонни стойности. Същото ще бъде направено и по отношение на екоиновациите за засилване на тяхната роля в европейската иновационна политика. Освен това Комисията предлага да се установи европейска система за проверка на екологичните технологии, която ще бъде на доброволен принцип и ще има публична подкрепа с цел да съдейства за създаване на доверие към новите технологии, които се появяват на пазара. И накрая, Комисията предлага да бъде преразгледана настоящата схема на ЕС по управление на околната среда и одитирание (EMAS), за да се помогне на предприятията да оптимизират своите производствени процеси и да използват по-ефективно своите ресурси. Става въпрос за увеличаване на участието на предприятията и намаляване на разходите за МСП.

2.4.8 **Глобални действия.** Комисията се стреми да разшири дейността си в международен план, като включва в своите планове насърчаване на сключването на отраслови споразумения при международните преговори в областта на климата, насърчаване на добрите практики и сътрудничество в тази област и насърчаване на международната търговия със стоки и услуги.

2.5 Всички тези цели, подробно описани в плана за действие, се придружават от три законодателни инициативи:

- за разширяване на приложното поле на директивата за екодизайна;
- за преразглеждане на директивата за екомаркировката и
- за преразглеждане на регламента за Схемата на Общността по управление на околната среда и одитиране.

както и съобщение относно екологосъобразните обществени поръчки.

3. Общи бележки

3.1 ЕИСК приветства тази амбициозна инициатива на Европейската комисия, която е крачка напред към постигане на общностен модел на устойчивост и припомня, че устойчивостта на общностния модел вече е била разглеждана в различни проучвания и становища на Комитета, сред които:

- двугодишен доклад за постигнатия напредък по Стратегията на ЕС за устойчиво развитие ⁽¹⁾;
- въздействие на европейските разпоредби в областта на околната среда върху индустриалните промени ⁽²⁾;
- екологични методи на производство ⁽³⁾.

3.2 Понятието за устойчивост предполага включването на три основни стълба: екологичен, социален и икономически. ЕИСК подкрепя плана за действие за подобряване на въздействието върху околната среда на продуктите през целия им жизнен цикъл, но припомня, че другите стълбове – социалният и икономическият, не бива да остават на заден план, ако целта наистина е да се допринесе за устойчивостта на модела.

3.3 Настоящият контекст

3.3.1 След вътрешни анализи в продължение на години, през юли 2008 г. Комисията реши да приеме това съобщение относно устойчивото потребление и производство и плана за действие за устойчива промишлена политика.

3.3.2 Несъмнено тук става въпрос за изключително предизвикателство пред европейската индустриална икономика и за нов

модел на производство и потребление в търсене на устойчивост. Смелостта на предложението обаче не трябва да ни кара да пренебрегнем контекста, в който се поставя въпросът за разработване на стратегията и за приемане на придружаващите я законодателни мерки. Всички икономики в света преминават през финансова криза, срещу която се предприемат мерки – национални, на Общността, многостранни, но трябва да мине време преди да се постигнат резултати.

3.3.3 При тези деликатни обстоятелства, за които понастоящем се търси решение, Комитетът иска да привлече вниманието на законодателите към възможното отражение на този пакет от мерки върху реалната икономика, към която е насочен, а именно – промишлеността и потребителите. Без да пренебрегва похвалните цели, осъществими в средносрочен план, предложението трябва да държи сметка за краткосрочната перспектива и да не създава несигурност или ненужни разходи за индустриалната икономика.

3.4 Ключов аспект за инициатива с такъв размах е посланията да са ясни и точни. В този смисъл е желателно Комисията да положи усилия да определи по-ясно икономическите сектори и конкретните области, за които се отнася това предложение. Накрая ЕИСК подчертава, че планът за действие на Комисията не отделя достатъчно внимание на методологията и научните обосновки, които трябва да доведат до обща система за оценка на въздействието и да предотвратят възникването на многобройни схеми, които поставят под съмнение принципите на вътрешния пазар и обхващат потребителите.

3.5 ЕИСК приветства предложението на Комисията чрез щедри стимули да подкрепи усилията, които предприятията ще трябва да положат, за да се адаптират към новите условия. Така, по подобие на принципа „замърсителят плаща“, ще се помага на тези, които работят за по-добра околна среда и по-специално на устойчивото производство и потребление.

3.6 Всъщност, ако планът за действие, предложен от Комисията, означава значителни усилия за адаптиране и подобрене от страна на европейските производители, ЕИСК би желал да обърне внимание на необходимостта да се предвиди изпълнение без изключения на новите задължения. Следователно Комисията трябва да разпoredи равно третиране на общностния пазар както на вносните, така и на европейските продукти, за да се избегнат дискриминацията и загубите от сравнение, които ще накажат несправедливо европейските производители. Затова Комитетът счита за необходимо извършването на внимателен предварителен от гледна точка на вътрешния пазар, който да гарантира, че продуктите от трети страни се третират еднакво с продуктите от Общността.

3.7 Един от ключовите аспекти на плана за действие е форумът за търговия на дребно. Комитетът подкрепя поставената цел (да се постигне устойчиво използване на ограничените природни ресурси), но не смята, че организирането на работен форум, воден от разпространителите, е най-добрият начин за нейното постигане.

⁽¹⁾ Докладчик: RIBBE; ОВ. С256 от 27.10.2007 г.

⁽²⁾ Докладчик: PEZZINI; ОВ. С120 от 16.5.2008 г.

⁽³⁾ Докладчик: DARMANIN; ОВ. С224 от 30.8.2008 г.

3.7.1 По този начин, предвид настоящото положение на пазара (търговците на дребно са малко, но със силни позиции, докато сред производителите има голям брой малки и средни предприятия), единственият резултат ще бъде натиск върху доставчиците и разграничаване на продуктите. За да се осигури безпрепятствено и балансирано функциониране на форума за търговия на дребно, би било логично да се определят работните му методи. Той следва да събере всички страни, участващи във веригата на доставки (производители, дистрибутори, специалисти по логистика, потребители, академични среди) на равнопоставена основа, за да се гарантира, че те ще си сътрудничат в намирането на решения.

3.7.2 Освен това тази платформа би следвало да насърчи доброволни мерки, особено по отношение на методите за измерване и мерките за подобряване на устойчивото потребление по цялата верига.

3.8 По отношение на директивата за екодизайна, ЕИСК изразява загриженост по повод на неprecизното определение на „продукти, свързани с енергопотреблението“. Трябва ясно да се посочи какво се разбира под продукти, свързани с енергопотреблението, и кои точно продукти ще попаднат в обсега на предложението, тъй като това е единственият начин да се гарантира минимум правна сигурност в икономическата верига.

3.9 Планът за действие на Комисията предвижда нови разпоредби в областта на етикетирането на продуктите. По този повод ЕИСК би желал да посочи, че следва да се популяризира по-добре екологичното етикетиране, за да се разшири прилагането му от промишлеността. Във връзка с това ЕИСК

би желал да насочи вниманието към уместността на стандартизирането на разпоредбите за етикетиране, с цел да се подпомогне постигането на поставените цели.

3.9.1 Освен това в някои отрасли, като производството на храни и напитки, вече има строги изисквания за етикетиране според характеристиките на продуктите съобразно специфични регулации.

3.9.2 Както и в други случаи, Комитетът напомня, че съществуват други начини за информиране на потребителя (интернет сайтове, безплатни телефони), които също са полезни за целите, предложени от Комисията. Необходимо е да се направи анализ както на формата, така и на съдържанието на етикетите на продуктите. Също така е необходимо да се даде тласък на стандартизирането на данните, посочвани на етикетите и обозначенията на продуктите, тъй като това може да насърчи търговията, да помогне на потребителите и да донесе ползи за самите производители. По-общо обаче ЕИСК смята, че образованието на потребителите е идеалното решение за повишаване на осведомеността и разбирането на потребителите и оттук за промяна на техните модели им на потребление.

3.10 ЕИСК изразява съжаление, че Комисията не подкрепя по-категорично научните изследвания, развойната дейност и иновациите като средство за подкрепа и подпомагане на своя план за действие. Именно по време на криза е важно да се подкрепя научноизследователската дейност, поради което Комитетът приканва да се укрепят научноизследователската и развойната дейност и иновациите във всички области, свързани с устойчивото производство и потребление.

Брюксел, 25 февруари 2009 година.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Mario SEPI